ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता पद पाठः (वाक्य सहित)

पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः

Notes:

- 1. Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- 2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Version Notes

- 1. This version, 0.1 dt 31st May 2020, is the current version.
- 2. This Version replaces earlier version 0.0 dated 30th September 2019.
- 3. Errors found and reported till 30th April 2020 have been incorporated.
- 4. We have modified conventions, styles etc whereever necessary.

Table of Contents

_		~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~	100	••	•
5	कृष्ण	यजुर्वेदीय	तात्तराय	साहत	या

पद पाठे पञ्चमं काण्डं

4

5.4 पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – इष्टकात्रयाभिधानं......4

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

5 <u>कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमं</u> <u>काण्डं</u>

5.4 <u>पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – इष्टकात्रयाभिधानं</u> TS 5.4.1.1

देवासुराः संयता आसन् ते न व्यजयन्त स एता इन्द्रस्तनूरपञ्यत् । ता उपाधत्त ताभिवैं स तनुविमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्नधत्त ततो देवा अभवन् पराऽसुरा यदिन्द्रतनूरुपदधाति तनुवमेव ताभिरिन्द्रियं वीर्यं । यजमान आत्मन् धत्तेऽथो सोन्द्रमेवाग्नि ए सतनुं चिनुते भवत्यात्मना पराऽस्य भ्रातृव्यो – [] 1

TS 5.4.1.1 - Padam

देवासुरा इति देव – असुराः । सँयता इति सं–यताः । आसन्न् । ते । न । वीति । अजयन्त । सः । एताः । इन्द्रः । तनूः । अपञ्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ताभिः । वै । सः । तनुवम् ।

इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मन्न् । अधत्त । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यत् । इन्द्रतन् रितीन्द्र – तन् ः । उपद्धातीत्युप – दधाति । तनुवम् । एव । ताभिः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमानः । आत्मन्न् । धते । अथो इति । सैन्द्रमिति — — स – इन्द्रम् । एव । अग्निम् । सतनुमिति स – तनुम् । चिनुते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । 1 (50)

TS 5.4.1.2

भवति यज्ञो देवेभ्योऽपाक्रामत् तमवरुधं नाशकनुवन्त एता

गज्ञतनूरपश्यन् ता उपादधत ताभिर्वे ते यज्ञमवारुन्धत यद्

गज्ञतनूरुपश्यन् ता उपादधत ताभिर्वे ते यज्ञमवारुन्धत यद्

गज्ञतनूरुपद्धाति यज्ञमेव ताभिर्यजमानोऽव रुन्धे त्रयस्त्रिण्

गज्ञतनूरुपद्धाति यज्ञमेव ताभिर्यजमानोऽव रुन्धे त्रयस्त्रिण्

शतमुप दधाति त्रयस्त्रिण्शहै देवता देवता एवाव रुन्धे ऽथो

गातमानमेवाग्निण् सतनुं चिनुते सात्माऽमुष्मिन् लोके – [] 2

TS 5.4.1.2 - Padam

भवति । यज्ञः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । तम् । --- - । ॥ अवरुधमित्यव – रुधम् । न । अञ्चक्नुवन्न् । ते । एताः ।

यज्ञतनूरिति यज्ञ – तनूः । अपञ्यन्न् । ताः । उपेति । अदधत । ताभिः । वै । ते । यज्ञम् । अवेति । अरुन्धत । यत् । यज्ञतनूरिति यज्ञ – तनूः । उपद्धातीत्युप – द्धाति । यज्ञम् । एव । ताभिः । यजमानः । अवेति । रुन्धे । त्रयस्त्रिण्शतमिति त्रयः – त्रिण्शतम् । ा उपेति । दधाति । त्रयस्त्रिङ्शदिति त्रयः – त्रिङ्शत् । वै । देवताः । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । अथो इति । सात्मानमिति स – आत्मानम् । एव । अग्निम् । सतनुमिति स–तनुम् । चिनुते । सात्मेति स – आत्मा । अमुष्मिन्न् । लोके । 2 (50) TS 5.4.1.3 भवति य एवं वैद ज्योतिष्मतीरुप दधाति ज्योतिरेवास्मिन् दधात्येताभिर्वा अग्निश्चितो ज्वलित ताभिरेवैन ए समिन्ध उभयोरस्मै ा लोकयोर्ज्योतिर्भवति नक्षत्रेष्टका उप दधात्येतानि वै दिवो ज्योती एषि तान्येवाव रुन्धे सुकृतां वा एतानि ज्योती एषि यन्नक्षन्नाणि तान्येवाऽऽ*प्नोत्यथो अनूकाशमेवैतानि – [ ] 3

TS 5.4.1.3 - Padam

भवति । यः । एवम् । वेद । ज्योतिष्मतीः । उपेति । द्धाति । ज्योतिः । एव । अस्मिन्न् । द्धाति । एताभिः । वै । अग्निः । चितः । ज्वलित । ताभिः । एव । एनम् । समिति । इन्धे । उभयोः । अस्मै । लोकयोः । ज्योतिः । भवति । नक्षत्रेष्टका इति नक्षत्र – इष्टकाः । उपेति । द्धाति । एतानि । वै । दिवः । ज्योतीः । एव । अवेति । रुन्धे । सुकृतामिति सु – कृताम् । वै । एतानि । ज्योतीः । प्तानि । यत् । नक्षत्राणि । तानि । एव । अयोतीः । प्तानि । यत् । नक्षत्राणि । तानि । एव । आप्नोति । अथो इति । अनूकाशमित्यनु – काशम् । एव । एतानि । उत्ति । उत्ति । उन्ति । उत्ति । प्तानि । प्तानि । प्तानि । प्तानि । उत्ति । अनूकाशमित्यनु – काशम् । एव । एतानि । उत्ति । प्तानि । प्तानि । प्तानि । उत्ति । अनूकाशमित्यनु – काशम् । एव । एतानि । उत्ति । उत्ति

TS 5.4.1.4

ज्योती ्षि कुरुते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै यथ् स अस्पृष्टा उपदद्ध्याद् - वृष्ट्यै लोकमपि दद्ध्यादवर, षुकः पर्जन्यः स्यादस अस्पृष्टा उप दधाति वृष्ट्या एव लोकं करोति वर, षुकः पर्जन्यो भवति पुरस्तादन्याः प्रतीचीरुपं दधाति पश्चादन्याः प्राचीस्तस्मात् प्राचीनानि च प्रतीचीनानि च नक्षत्राण्या वर्तन्ते ॥ ४ TS 5.4.1.4 - Padam ज्योती एषि । कुरुते । सुवर्गस्येति सुवः – गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु – ख्यात्यै । यत् । स «स्पृष्टा इति सं – स्पृष्टाः । उपदद्ध्यादित्युप-दद्ध्यात् । वृष्ट्यै । लोकम् । अपीति । दद्ध्यात् । अवर्.षुकः । पर्जन्यः । स्यात् । अस[्]स्पृष्टा इत्यसं – स्पृष्टाः । उपेति । दधाति । वृष्ट्यै । एव । लोकम् । करोति । वर्.षुकः । । । । । । । । पर्जन्यः । भवति । पुरस्तात् । अन्याः । प्रतीचीः । उपेति । दधाति । ॥ ॥ । पश्चात् । अन्याः । प्राचीः । तस्मात् । प्राचीनानि । च । प्रतीचीनानि । च । नक्षेत्राणि । एति । वर्तन्ते ॥ ४ (४1) (भ्रातृव्यो – लोक – एवैतान्ये – कचत्वारि एशच्च) (A1) TS 5.4.2.1 ऋतव्या उप दधात्यृतूनां क्लृप्त्यै द्वंद्वमुप दधाति तस्माद् द्वन्द्वमृतवो ऽधृतेव वा एषा यन्मद्ध्यमा चितिरन्तरिक्षमिव वा एषा द्वंद्वमन्यासु

TS 5.4.2.1 - Padam

ऋतव्याः । उपेति । द्धाति । ऋतूनाम् । क्लृप्त्ये । द्वंद्वमिति द्वं – द्वम् । न्या । उपेति । द्धाति । तस्मात् । द्वंद्वमिति द्वं – द्वम् । ऋतवः । अधृता । इव । वै । एषा । यत् । मद्ध्यमा । चितिः । अन्तरिक्षम् । इव । वै । एषा । द्वंद्वमिति द्वं – द्वम् । अन्तरिक्षम् । इव । वै । एषा । द्वंद्वमिति द्वं – द्वम् । अन्यासु । चितीषु । उपेति । द्धाति । न्या । चतस्रः । मद्ध्ये । धृत्ये । अन्तरुरुलेषणमित्यन्तः – रुलेषणम् । वै । एताः । चितीनाम् । यत् । ऋतव्याः । यत् । ऋतव्याः । उपद्धातितयुप – द्धाति । चितीनाम् । विधृत्या इति वि – धृत्ये । ज्वकाम् । अनु । उपेति । द्धाति । एषा । वै । अग्नेः । योनिः । सयोनिमिति स – योनिम् । 5 (50)

TS 5.4.2.2

TS 5.4.2.2 - Padam

एव । अग्निम् । चिनुते । उवाच । ह । विश्वामित्र इति विश्व – मित्रः । अदत् । इत् । सः । ब्रह्मणा । अन्नम् । यस्य । एताः । उपधीयान्ता इत्युप – धीयान्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेदत् । इति । संवध्सर इति सं – वध्सरः । वै । एतम् । प्रतिष्ठाया इति । प्रति – स्थाये । नुदते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । प्रतितिष्ठतीति । प्रति – तिष्ठति । पञ्च । पूर्वाः । चितयः । भवन्ति । अथ । षष्ठीम् । चितिम् । चिनुते । षट् । वै । ऋतवः । स्वध्सर इति सं – वध्सरः । चितिम् । चिनुते । षट् । वै । ऋतवः । स्वध्सर इति सं – वध्सरः ।

ऋतुषु । एव । संवथ्सर इति सं – वथ्सरे । प्रतीति । तिष्ठति । एताः । वै । 6 (50) TS 5.4.2.3 अधिपत्नीर्नामेष्टका यस्यैता उपधीयन्तेऽधिपतिरेव समानानां भवति । । । । । । । । । यं द्विष्यात् तमुपदधद् ध्यायेदेताभ्य एवैनं देवताभ्य आ वृश्चति ताजगार्तिमार्च्छत्यङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्तो या यज्ञस्य निष्कृतिरासीत् तामृषिभ्यः प्रत्यौहन् तब्धिरण्यमभवद्य-ब्धिरण्यशल्कैः प्रोक्षति यज्ञस्य निष्कृत्या अर्थो भेषजमेवास्मै करोत्य - [] 7 TS 5.4.2.3 - Padam अधिपत्नीरित्यधि – पत्नीः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते । अधिपतिरित्यधि – पतिः । एव । समानानाम् । भवति । यम् । द्विष्यात् । तम् । उपदधदित्युप–दर्धत् । ध्यायेत् । एताभ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । एति । वृश्चति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अङ्गिरसः । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यन्तः । या । यज्ञस्य ।

निष्कृतिरिति निः-कृतिः । आसीत् । ताम् । ऋषिभ्य इत्यृषि-भ्यः । प्रतीति । औहन्न् । तत् । हिरण्यम् । अभवत् । यत् । हिरण्यश्लेकेरिति हिरण्य – शृल्कैः । प्रोक्षतीति प्र – उक्षति । यज्ञस्य । निष्कृत्या इति निः – कृत्यै । अथो इति । भेषजम् । एव । अस्मै । करोति । 7 (50)

TS 5.4.2.4

-थो रूपेणैवैन ् समद्र्धयत्यथो हिरण्यज्योतिषैव सुवर्गं लोकमेति

-थो रूपेणैवैन ् समद्र्धयत्यथो हिरण्यज्योतिषैव सुवर्गं लोकमेति

- । । । । । । । ।

साहस्रवता प्रोक्षिति साहस्रः प्रजापतिः प्रजापतेराप्त्या इमा मे

- । । । । । । ।

अग्न इष्टका धेनवः सन्त्वित्याह धेनूरेवैनाः कुरुते ता एनं कामदुघा

अमुत्रामुष्मिन् लोक उप तिष्ठन्ते ॥ 8

TS 5.4.2.4 - Padam

अथो इति । रूपेण । एव । एनम् । समिति । अद्ध्यति । अथो इति । हिरण्यज्योतिषेति हिरण्य – ज्योतिषा । एव । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । एति । साहस्रवतेति साहस्र – वता । प्रेति । उक्षति । साहस्रः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः ।

प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । आप्त्यै । इमाः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । इति । आह । धेनूः । एव । एनाः । कुरुते । ताः । एनम् । कामदुघा इति काम – दुघाः । अमुत्र । अमुष्मिन्न् । लोके । उपेति । तिष्ठन्ते ॥ 8 (39)

(सयोनि – मेता वै – करोत्ये – कान्नचत्वारिष्शच्च) (A2) TS 5.4.3.1

TS 5.4.3.1 - Padam

रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । सः । एतर्.हि । जातः । यर्.हि । सर्वः । चितः । सः । यथा । वथ्सः । जातः । स्तनम् । प्रेपसतीति प्र – ईफ्सिति । एवम् । वै । एषः । एतर्.हि । भागधेयमिति भाग-धेयम् । प्रेति । ईफ्सिति । तस्मै । यत् ।

आहुतिमित्या-हुतिम् । न । जुहुयात् । अद्ध्वर्युम् । च । यजमानम् ।

च । ध्यायेत् । ञ्तरुद्रीयमिति ञात – रुद्रीयम् । जुहोति ।

भागधेयेनेति भाग – धेयेन । एव । एनम् । ञ्मयति । न । आर्तिम् ।

एति । ऋच्छति । अद्ध्वर्युः । न । यजमानः । यत् । ग्राम्याणाम् ।

पशूनाम् । 9 (50)

TS 5.4.3.2

TS 5.4.3.2 - Padam

पर्यसा । जुहुयात् । ग्राम्यान् । पशून् । शुचा । अर्पयेत् । यत् । ॥ ॥ ॥ ॥ आरण्यानाम् । आरण्यान् । जर्तिलयवाग्वेति जर्तिल – यवाग्वा ।

वा । जुहुयात् । गवीधुकयवाग्वेति गवीधुक – यवाग्वा । वा । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । अथो इति । खलुं । । । आहुः । अनाहुतिरित्यना–हुतिः । वै । जर्तिलाः । च । गवीधुकाः । च । इति । अजक्षीरेणेत्यज – क्षीरेण । जुहोति । आग्नेयी । वै । एषा । यत् । अजा । आहुत्येत्या – हुत्या । एव । जुहोति । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । अङ्गिरसः । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यन्तः । 10 (50) TS 5.4.3.3 _ऽजायां घर्मं प्रासिञ्चन्थ्सा शोचन्ती पर्णं पराऽजिहीत सो(1)ऽर्कोऽभवत् तदर्कस्या-र्कत्वमर्कपर्णेन जुहोति सयोनित्वायोदङ् तिष्ठन् जुहोत्येषा वै रुद्रस्य दिख् स्वायामेव दिशि रुद्रं निरवदयते चरमायामिष्टकायां जुहोत्यन्तत एव रुद्रं निरवदयते त्रेधाविभक्तं जुहोति त्रय इमे लोका इमानेव लोकान्थ् समावद्वीर्यान् करोतीयत्यग्रे जुहोत्य- [ ] 11

TS 5.4.3.3 - Padam

अजायाम् । घर्मम् । प्रेति । असिञ्चन्न् । सा । शोचन्ती । पर्णम् । परेति । अजिहीत । सः । अर्कः । अभवत् । तत् । अर्कस्य । अर्कत्वमित्यर्क – त्वम् । अर्कपर्णेनेत्यर्क – पर्णेन । जुहोति । । । । । सयोनित्वायेति सयोनि – त्वाय । उदङ् । तिष्ठन्न् । जुहोति । एषा । । । वै । रुद्रस्य । दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । रुद्रम् । निरवदयत । । । । इति निः–अवदयते । चरमायाम् । इष्टकायाम् । जुहोति । अन्ततः । एव । रुद्रम् । निरवदयत इति निः – अवदयते । त्रेधाविभक्तमिति त्रेधा – विभक्तम् । जुहोति । त्रयः । इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । समावद्वीर्यानिति समावत् – वीर्यान् । करोति । इयति । अग्रे । ज़्होति । **11 (50)**

TS 5.4.3.4

TS 5.4.3.4 - Padam

अथ । इयति । अथ । इयति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । शमयति । तिस्रः । उत्तरा इत्युत् – तराः । आहुं तीरित्या-हुतीः । जुहोति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु – भिः । एव । एनम् । शमयति । यत् । अनुपरिक्राममित्यनु - परिक्रामम् । जुहुयात् । अन्तरवचारिणमित्यन्तः – अवचारिणम् । रुद्रम् । कुर्यात् । अथो इति । खलु । आहुः । कस्याम् । वा । अहं । दिशि । रुद्रः । कस्याम् । वा । इति । अनुपरिक्राममित्यनु – परिक्रामम् । एव । होतव्यम् । अपरिवर्गमित्यपरि – वर्गम् । एव । एनम् । शमयति । 12 (50)

प्रथमः पशुरभितिष्ठति स आर्तिमार्च्छति ॥ 13

TS 5.4.3.5 - Padam

एताः । वै । देवताः । सुवर्ग्या इति सुवः – ग्याः । याः । उत्तमा इत्युत् – तमाः । ताः । यजमानम् । वाचयति । ताभिः । एव । एनम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । गमयति । यम् । द्विष्यात् । तस्य । संचर इति सं – चरे । पशूनाम् । नीति । अस्येत् । यः । प्रथमः । पशुः । अभितिष्ठतीत्यभि – तिष्ठति । सः । आर्तिम् । एति । ऋच्छति ॥ 13 (30) (पशूनां – यन्तो – ऽग्ने जुहोत्य – गरिवर्गमेवैनप् शमयति – त्रिप्राच्य) (A3)

TS 5.4.4.1

TS 5.4.4.1 - Padam

अश्मन्त् । ऊर्जम् । इति । परीति । सिञ्चिति । मार्जयिति । एव ।

एनम् । अथो इति । तर्पयिति । एव । सः । एनम् । तृप्तः ।

अश्चुद्ध्यन्त् । अशोचन्न् । अमुष्मिन्न् । लोके । उपेति । तिष्ठते ।

तृप्यिति । प्रजयेति प्र – जया । पशुभिरिति पशु – भिः । यः ।

एवम् । वेद । ताम् । नः । इषम् । ऊर्जम् । धत्त । मरुतः ।

स्र्रगणा इति सं – रगणाः । इति । आह् । अन्नम् । वै । ऊर्क् ।

अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । अञ्मन्न् । ते ।

क्षुत् । अमुम् । ते । शुक् । 14 (50)

TS 5.4.4.2

शमयति त्रिः पुनः पर्यति षट् थ्सं पद्यन्ते षड् वा ऋतव ऋतुभिरेवास्य ग्राच् शमयत्यपां वा एतत् पुष्पं यद्वेतसोऽपाण् – [] 15

TS 5.4.4.2 - Padam

ऋच्छतु । यम् । द्विष्मः । इति । आह । यम् । एव । द्वेष्टि । तम् ।

अस्य । क्षुधा । च । शुचा । च । अर्पयित । त्रिः । परिषिञ्चित्रिति

परि – सिञ्चन्न् । परीति । एति । त्रिवृदिति त्रि–वृत् । वै । अग्निः ।

यावान् । एव । अग्निः । तस्य । शुचम् । शुमयित । त्रिः । पुनः ।

परीति । एति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः ।

ऋतुभिरित्यृतु – भिः। एव । अस्य । शुचम् । शुमयित । अपाम् । वै ।

एतत् । पुष्पम् । यत् । वेतसः । अपाम् । 15 (50)

TS 5.4.4.3

शरोऽवंका वेतसशाखया चावंकाभिश्च वि कंर्.षत्यापो वै शान्ताः शान्ताभिरेवास्य शुच् शमयित यो वा अग्निं चितं प्रथमः । । । । । । । । । । । । पशुरिधक्रामतीश्वरो वै त्र शुचा प्रदहो मण्डूकेन विकर्.षत्येष

TS 5.4.4.3 - Padam

शरः । अवकाः । वेतस्शाखयेति वेतस – शाखया । च ।
अवकाभिः । च । वीति । कर्.षित । आपः । वै । शान्ताः ।
शान्ताभिः । एव । अस्य । शुचम् । शमयित । यः । वै । अग्निम् ।
चितम् । प्रथमः । पशुः । अधिक्रामतीत्यिधि–क्रामित । ईश्वरः । वै ।
तम् । शुचा । प्रदह इति प्र – दहः । मण्डूकेन । वीति । कर्.षित ।
एषः । वै । पशूनाम् । अनुपजीवनीय इत्यनुप – जीवनीयः । न ।
चै । एषः । ग्राम्येषु । पशुषु । हितः । न । आरण्येषु । तम् । एव ।
शुचा । अर्पयित । अष्टाभिः । वीति । कर्.षित । 16 (50)

TS 5.4.4.4

मुञ्चते ब्रह्मणैव मृत्योरन्तर्छते उन्तर्मृत्योद्र्धते उन्तरन्नाद्या-। । । दित्याहुरन्या-मुपमुञ्चतेऽन्यां नान्त – [] 17

TS 5.4.4.4 - Padam

अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रः । अग्निः । यावान् । एव । । ॥ । । । । । । अग्निः । तस्य । शुचम् । शमयति । पावकवतीभिरिति पावक – वतीभिः । अन्नम् । वै । पावकः । अन्नेन । एव । अस्य । शुचम् । शमयति । मृत्युः । वै । एषः । यत् । अग्निः । ब्रह्मणः । एतत् । रूपम् । यत् । कृष्णाजिनमिति कृष्ण – अजिनम् । कार्ष्णी इति । उपानहौ । उपेति । मुञ्चते । ब्रह्मणा । एव । मृत्योः । अन्तः । धत्ते । अन्तः । मृत्योः । धत्ते । अन्तः । अन्नाद्यादित्यन्न – अद्यात् । इति । आहुः । अन्याम् । उपमुञ्चत इत्युप – मुञ्चते । अन्याम् । न । अन्तः । **17 (50)** TS 5.4.4.5 -रेव मृत्योद्र्धत्ते ऽवाऽन्नाद्यण् रुन्धे नमस्ते हरसे शोचिष इत्याह नमस्कृत्य हि वसीया ए समुपचरन्त्यन्यं ते अस्मत् तपन्तु हेतय

इत्याह यमेव देष्टि तमस्य शुचाऽर्पयित पावको अस्मभ्य ् शिवो भवेत्याहान्नं वै पावकोऽन्नमेवाव रुन्धे द्वाभ्यामधि क्रामित प्रतिष्ठित्या अपस्यवतीभ्या ् शान्त्यै ॥ 18

TS 5.4.4.5 - Padam

एव । मृत्योः । धत्ते । अवेति । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । रुन्धे । नमः । ते । हरसे । शोचिषे । इति । आह । नमस्कृत्येति नमः – कृत्यं । हि । वसीया एसम् । उपचरन्तीत्युप – चरन्ति । अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । इति । आह । यम् । एव । द्वेष्टिं । तम् । अस्य । शुचा । अर्पयति । पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म – भ्यम् । शिवः । भव । इति । आह । अन्नम् । वै । पावकः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । द्वाभ्याम् । अधीति । क्रामति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । अपस्यवतीभ्यामित्यपस्य – वतीभ्याम् । ज्ञान्त्यै ॥ 18 (49) (श् – ग्वेतसोऽपा – मष्टाभिर्वि कर्.षति – नान्त – रेकान्न पञ्चाशच्च) (A4)

TS 5.4.5.1

नृषदे विडिति व्याघारयित पङ्क्त्याऽऽहुत्या यज्ञमुखमा रभते
ऽक्ष्णया व्याघारयित तस्मादक्ष्णया पृश्चवोऽङ्गानि प्रहरिन्त
प्रतिष्ठित्यै यद्वषट्कुर्याद्-यातयामाऽस्य वषट्कारः स्याद्यन्न
। । । । । । । । । । वषट्कुर्याद्-रक्षा्र्यस्य यज्ञ्चर् हन्युर्विडित्याह प्रोक्षमेव वषट्
करोति नास्य यातयामा वषट्कारो भवति न यज्ञ्र्रं रक्षा्र्यस्य

घनित हुतादो वा अन्ये देवा- [ ] 19

TS 5.4.5.1 - Padam

नृषद् इति नृ – सदे । वट् । इति । व्याघारयतीति वि–आघारयति ।

पङ्क्त्या । आहुत्येत्या–हुत्या । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । एति ।

रभते । अक्ष्णया । व्याघारयतीति वि – आघारयति । तस्मात् ।

अक्ष्णया । प्रावः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति

प्रति – स्थित्यै । यत् । वषट्कुर्यादिति वषट् – कुर्यात् । यातयामेति

यात – यामा । अस्य । वषट्कार इति वषट्–कारः । स्यात् । यत् ।

न । वषट्कुर्यादिति वषट् – कुर्यात् । रक्षां स्ति । यज्ञम् । हन्युः ।

वट् । इति । आह् । परोक्षमिति परः – अक्षम् । एव । वषट् । करोति । न । अस्य । यातयामेति यात – यामा । वषट्कार इति वषट् – कारः । भवति । न । यज्ञम् । रक्षा $\sqrt[4]{4}$ । धनन्ति । हुताद् इति हुत – अदः । वै । अन्ये । देवाः । 19 (50)

TS 5.4.5.2

अहुतादोऽन्ये तानग्निचिदेवोभयान् प्रीणाति ये देवा देवानामिति

दद्ध्ना मधुमिश्रेणावोक्षति हुतादश्चैव देवानहुतादश्च यजमानः

प्रीणाति ते यजमानं प्रीणन्ति दद्ध्नैव हुतादः प्रीणाति मधुषा

हुतादो ग्राम्यं वा एतदन्नं यदद्ध्यारण्यं मधु यद्द्ध्ना मधुमिश्रेणा—
वोक्षत्युभयस्याऽवरुद्ध्यै ग्रुमुष्टिनाऽवोक्षति प्राजापत्यो — [] 20

TS 5.4.5.2 - Padam

अहुताद इत्यहुत – अदः । अन्ये । तान् । अग्निचिदित्यग्नि–चित् । एव । उभयान् । प्रीणाति । ये । देवाः । देवानाम् । इति । दद्ध्ना । मधुमिश्रेणेति मधु – मिश्रेण । अवेति । उक्षति । हुताद इति हत – अदः । च । एव । देवान् । अहुताद इत्यहुत – अदः । च । यजमानः । प्रीणाति । ते । यजमानम् । प्रीणान्ति । दद्ध्ना ।

एव । हुताद इति हुत – अदः । प्रीणाति । मधुषा । अहुताद

इत्यहुत – अदः । ग्राम्यम् । वै । एतत् । अन्नम् । यत् । दिधे ।

आरण्यम् । मधु । यत् । दद्ध्ना । मधुमिश्रेणेति मधु – मिश्रेण ।

अवोक्षतीत्यव – उक्षति । उभयस्य । अवरुद्ध्या इत्यव – रुध्यै ।

गुमुष्टिना । अवेति । उक्षति । प्राजापत्य इति प्राजा–पत्यः । 20 (50)

TS 5.4.5.3

वै गुमुष्टिः सयोनित्वाय द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्या अनुपरिचार-मवोक्ष्त्य
परिवर्गमेवैनान् प्रीणाति वि वा एष प्राणैः प्रजया पशुभिर् ऋद्ध्यते

एपर्योऽग्निं चिन्वत्रधिक्रामित प्राणदा अपानदा इत्याह प्राणानेवाऽऽत्मन्

धत्ते वर्चोदा वरिवोदा इत्याह प्रजा वै वर्चः पश्चो वरिवः प्रजामेव

पशूनात्मन् धत्त इन्द्रो वृत्रमहन्तं वृत्रो – [] 21

TS 5.4.5.3 - Padam

वै। ग्रुमुष्टिः। सयोनित्वायेति सयोनि – त्वाय। द्वाभ्याम्। प्रतिष्ठित्या । ॥ । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै। अनुपरिचारमित्यनु – परिचारम्। अवेति। उक्षति । अपरिवर्गमित्यपरि – वर्गम् । एव । एनान् । प्रीणाति । वीति । वै । एषः । प्राणैरिति प्र – अनैः । प्रजयेति प्र – जया । पशुभिरिति पशु – भिः । ऋद्ध्यते । यः । अग्निम् । चिन्वन्न् । अधिक्रामतीत्यधि – क्रामिति । प्राणदा इति प्राण – दाः । अपानदा इत्यपान – दाः । इति । आह । प्राणानिति प्र – अनान् । एव । आत्मन्न । धत्ते । वर्चोदा इति वर्चः – दाः । वरिवोदा इति वरिवः – दाः । इति । आह । प्रजेति प्र – जा । वै । वर्चः । पशवः । वरिवः । प्रजामिति प्र – जाम् । एव । पशून् । आत्मन्न् । धत्ते । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । तम् । वृत्रः । 21 (50) TS 5.4.5.4 हतः षोडशभिभीगैरसिनाथ् स एतामग्नयेऽनीकवत आहुं तिमपश्यत् तामजुहोत् तस्याग्निरनी कवान्थ्स्वेन भागधेयेन प्रीतः षोडशधा वृत्रस्य भोगानप्यदहद्-वैश्वकर्मणेन पाप्मनो निरमुच्यत यदग्नयेऽनीकवत आहुतिं जुहोत्यग्निरेवा-ऽस्यानीकवान्थ्स्वेन

भागधेयेन प्रीतः पाप्मानमपि दहित वैश्वकर्मणेन पाप्मनो निर्मुच्यते । यं कामयेत चिरं पाप्मनो – [] 22

TS 5.4.5.4 - Padam

हतः । षोडशभिरितिं षोडश – भिः । भोगैः । असिनात् । सः । एताम् । अग्नये । अनीकवत इत्यनीक – वते । आहुतिमित्या – हुतिम् । अपञ्यत् । ताम् । अजुहोत् । तस्य । अग्निः । अनीकवानित्यनीक – वान् । स्वेनं । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । प्रीतः । षोडशधेति षोडश–धा । वृत्रस्य । भोगान् । अपीति । अदहत् । वैश्वकर्मणेनेति वैश्व – कर्मणेन । पाप्मनः । निरिति । अमुच्यत । यत् । अग्नये । अनीकवत इत्यनीक – वते । आहु तिमित्या – हु तिम् । जुहोति । अग्निः । एव । अस्य । अनीकवानित्यनीक – वान् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । प्रीतः । पाप्मानम् । अपीति । दहति । वैश्वकर्मणेनेति वैश्व – कर्मणेन । पाप्मनः । निरिति । मुच्यते । यम् । कामयेत । चिरम् । पाप्मनः । 22 (50)

TS 5.4.5.5

निर्मुच्येतेत्येकैकं तस्य जुहुयाच्चिरमेव पाप्मनो निर्मुच्यते यं कामयेत

ा । ।

ताजक् पाप्मनो निर्मुच्येतेति सर्वाणि तस्यानुदूत्य जुहुयात् ताजगेव

पाप्मनो निर्मुच्यतेऽथो खलु नानैव सूक्ताभ्यां जुहोति नानैव

सूक्तयोवीर्यं दधात्यथो प्रतिष्ठित्यै ॥ 23

TS 5.4.5.5 - Padam

निरिति । मुच्येत । इति । एकैकमित्येकं-एकम् । तस्य । जुहुयात् । चिरम् । एव । पाप्पनः । निरिति । मुच्येत । यम् । कामयेत । ताजक् । पाप्पनः । निरिति । मुच्येत । इति । सर्वाणि । तस्य । अनुद्रृत्येत्यनु – द्रृत्य । जुहुयात् । ताजक् । एव । पाप्पनः । निरिति । मुच्येत । अथो इति । खलु । नाना । एव । सूक्ताभ्यामिति । सु – उक्ताभ्याम् । जुहोति । नाना । एव । सूक्तयोरिति । सु – उक्तयोः । वीर्यम् । द्धाति । अथो इति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै ॥ 23 (40) (देवाः – प्राजापत्यो – वृत्र – श्चिरं पाप्पनं – श्चत्वारि र्शच्च) (त5)

TS 5.4.6.1

उदेनमुत्तरां नयेति समिध आ दधाति यथा जनं यतेऽवसं करोति तादृगेव तत् तिस्र आ दधाति त्रिवृद्धा अग्निर्यावाने—वाग्निस्तस्मै भागधेयं करोत्यौदुम्बरी—र्भवन्त्यूर्ग्वा उदुम्बर ऊर्जमेवास्मा अपि दधात्युदु त्वा विश्वे देवा इत्याह प्राणा वै विश्वे देवाः प्राणै—[] 24

TS 5.4.6.1 - Padam

उदिति । एनम् । उत्तरामित्युत् – तराम् । नय । इति । समिध इति सं – इधः । एति । दधाति । यथा । जनम् । यते । अवसम् । क्रोति । तादृक् । एव । तत् । तिस्रः । एति । दधाति । त्रिवृदिति ति नि न् वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्मै । मागधेयमिति भाग – धेयम् । क्रोति । औदुंबरीः । भवन्ति । ऊर्क् । वै । उदुंबरः । ऊर्जम् । एव । अस्मै । अपीति । दधाति । उदिति । उ । त्वा । विश्वे । देवाः । इति । आह् । प्राणा इति प्र – अनाः । वै । विश्वे । देवाः । प्राणौरिति प्र – अनैः । 24 (50)

TS 5.4.6.2 - Padam

एव । एनम् । उदिति । यच्छते । अग्नै । भरन्तु । चितिभिरिति

चिति – भिः । इति । आह । यस्मै । एव । एनम् । चिताय ।

उद्यच्छत इत्युत्–यच्छते । तेन । एव । एनम् । सिमिति । अर्द्धयित ।

पञ्च । दिशः । दैवीः । यज्ञम् । अवन्तु । देवीः । इति । आह ।

दिशः । हि । एषः । अन्विति । प्रच्यवत इति प्र – च्यवते । अपेति ।

अमितम् । दुर्मितिमिति दुः – मितम् । बाधमानाः । इति । आह ।

रक्षसाम् । अपहत्या इत्यपं – हत्यै । गुयः । पोषे ।

TS 5.4.6.3

पशूनेवाव रुन्धे षड्भिर्.हरित षड् वा ऋतव ऋतुभिरेवैन ्
हरित द्वे परिगृह्यवती भवतो रक्षसामपहत्यै सूर्यरिभर्.हरिकेशः

पुरस्तादित्याह प्रसूत्यै ततः पावका आशिषो नो जुषन्तामित्याहान्नं
वै पावकोऽन्नमेवाव रुन्धे देवासुराः संयत्ता आसन् ते देवा

एत–दप्रतिरथ–मपश्यन् तेन वै ते प्रत्य– [ ] 26

TS 5.4.6.3 - Padam

पशून्। एव । अवेति । रुन्थे । षड्भिरिति षट्-भिः । हरति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु – भिः । एव । एनम् । हरति । द्वे इति । पिरगृह्यवती इति परिगृह्य – वती । भवतः । रक्षसाम् । अपहत्या इत्यप – हत्यै । सूर्यरिभिरिति सूर्य – रिभः । हरिकेश इति हिर-केशः । पुरस्तात् । इति । आह । प्रसूत्या इति प्र-सूत्यै । ततः । पावकाः । आशिष इत्या – शिषः । नः । जुषन्ताम् । इति ।

आह । अन्नम् । वै । पावकः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । देवासुरा इति देव-असुराः । संँयता इति सं – यत्ताः । आसन्न् । ते । देवाः । एतत् । अप्रतिरथमित्यप्रति – रथम् । अपश्यन्न् । तेनं । वै। ते। अप्रति। 26 (50)

TS 5.4.6.4

-सुरानजयन् तदप्रतिरथस्या-प्रतिरथत्वं यदप्रतिरथं द्वितीयो होताऽन्वाहाप्रत्येव तेन यजमानो भ्रातृव्यान् जयत्यथो अनभिजितमेवाभि जयति दशर्चं भवति दशाक्षरा विराड् विराजेमौ लोकौ विधृता वनयोर्लोकयोर्विधृत्या अथो दशाक्षरा विराडन्नं विराड़ विराज्येवान्नाद्ये प्रतितिष्ठत्यसंदिव वा अन्तरिक्षमन्तरिक्षमिवा ऽऽ*ग्नींद्धमाग्नीद्धे-[] 27

TS 5.4.6.4 - Padam

असुरान् । अजयन्न् । तत् । अप्रतिरथस्येत्यप्रति – रथस्य । अप्रतिरथत्वमित्यप्रतिरथ – त्वम् । यत् । अप्रतिरथमित्यप्रति-रथम् । द्वितीयः । होता । अन्वाहेत्यनु – आहं । अप्रति ।

एव । तेन । यजमानः । भ्रातृव्यान् । जयति । अथो इति । अनभिजितमित्यनभि – जितम् । एव । अभीति । जयति । वशर्चमिति दश – ऋचम् । भवति । दशाक्षरेति दश – अक्षरा । । ॥ विराडिति वि – राट् । विराजेति वि – राजा । इमौ । लोकौ । विधृताविति वि – धृतौ । अनयोः । लोकयोः । विधृत्या इति वि – धृत्यै । अथो इति । दशाक्षरेति दश – अक्षरा । विराडिति वि – राट्। अन्नम्। विराडिति वि – राट्। विराजीति वि – राजि। एव । अन्नाद्य इत्यन्न — अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । असत् । इव । वै । अन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् । इव । आग्नीध्रमित्याग्नि – इध्रम् । आग्नीद्ध इत्याग्नि – इद्धे । 27 (50)

TS 5.4.6.5

ऽञ्मानं नि दधाति सत्त्वाय द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्यै विमान एष दिवो मद्ध्य आस्त इत्याह व्येवैतया मिमीते मद्ध्ये दिवो निहितः पृश्चित्रभेत्याहान्नं वै पृञ्चयन्नमेवाव रुन्धे चतुसृभिरा पुच्छादेति चत्वारि छन्दा एसि छन्दोभिरेवेन्द्रं ँविश्वा अवीवृधन्नित्याह — । । । । । । वृद्धिमेवोपावर्तते वाजाना ए सत्पतिं पति — [] 28

TS 5.4.6.5 - Padam

अञ्मानम् । नीति । दधाति । सत्त्वायेति सत् – त्वाय । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । विमान इति वि – मानः । एषः । दिवः । मद्ध्ये । आस्ते । इति । आह । वीति । एव । एतया । । मिमीते । मद्ध्ये । दिवः । निहित इति नि – हितः । पृश्निः । ॥ । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ अञ्मा । इति । आह । अन्नम् । वै । पृञ्चि । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । चतसृभिरिति चतसृ – भिः । एति । पुच्छात् । एति । चत्वारि । छन्दां स्ति । छन्दोभिरिति छन्दः – भिः । एव । इन्द्रम् । विश्वाः । अवीवृधन् । इति । आह । वृद्धिम् । एव । उपावर्तत इत्युप-आवर्तते । वाजानाम् । सत्पतिमिति सत् – पतिम् । ॥ पतिम् । **28 (50)**

TS 5.4.6.6

-मित्याहाऽतृं वै वाजोऽत्रमेवाव रुन्धे सुम्नहूर्यज्ञो देवा ् आ च वक्षदित्याह प्रजा वै प्रावः सुम्नं प्रजामेव प्रशूनात्मन् धते यक्षदित्याह प्रजा वै प्रावः सुम्नं प्रजामेव प्रशूनात्मन् धते यक्षदित्याह स्वगाकृत्यै वाजस्य मा प्रस्वेनोद्-ग्राभेणोदग्रभीदित्याहासौ वा आदित्य । उद्यत्रुद्ग्राभ एष () निम्रोचन् निग्राभो ब्रह्मणैवाऽऽ*त्मानमुद्-गृह्णाति ब्रह्मणा भ्रातृव्यं नि गृह्णाति ॥ 29

TS 5.4.6.6 - Padam

इति । आह । अन्नम् । वै । वार्जः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे ।

सुम्नहूरिति सुम्न – हूः । युज्ञः । देवान् । एति । च । वृक्षत् ।

इति । आह । प्रजेति प्र – जा । वै । प्रश्वः । सुम्नम् । प्रजामिति

प्र – जाम् । एव । प्रशून् । आत्मन्न् । धत्ते । यक्षत् । अग्निः ।

देवः । देवान् । एति । च । वृक्षत् । इति । आह ।

स्वगाकृत्या इति स्वगा – कृत्यै । वार्जस्य । मा । प्रस्तवेनेति

प्र – स्वने । उद्ग्राभेणेत्यूत्–ग्राभेण । उदिति । अग्रभीत् । इति ।

आह । असौ । वै । आदित्यः । उद्यन्तित्युत् – यन्न् । उद्ग्राभ
इत्युत् – ग्राभः । एषः ( ) । निम्रोचिन्निति नि – म्रोचन्न् ।
निग्राभ इति नि – ग्राभः । ब्रह्मणा । एव । आत्मानम् ।
उद्गृह्णातीत्युत् – गृह्णाति । ब्रह्मणा । भ्रातृव्यम् । नीति ।
गृह्णाति ॥ 29 (60) (प्राणैः – पोषो – प्रत्या – ग्नीब्हे – पति – मेष – द्रशं च) (A6)

TS 5.4.7.1

प्राचीमनु प्रदिशं प्रेहि विद्वानित्याह देवलोक—मेवैतयोपावर्तते

क्रमद्ध्वमग्निना नाक—मित्याहेमानेवैतया लोकान् क्रमते पृथिव्या
अहमुदन्तरिक्षमा ऽरुहमित्याहेमानेवैतया लोकान्थ् समारोहित

सुवर्यन्तो नापेक्षन्त इत्याह सुवर्गमेवैतया लोकमेत्यग्ने प्रेहि—[] 30

TS 5.4.7.1 - Padam

प्राचीम् । अन्विति । प्रदिशमिति प्र-दिशम् । प्रेति । इहि । विद्वान् । इति । आह । देवलोकमिति देव – लोकम् । एव । एतया । ज्यावर्तत् इत्युप – आवर्तते । क्रमद्ध्वम् । अग्निना । नाकम् ।

इति । आह । इमान् । एव । एतया । लोकान् । क्रमते । पृथिव्याः । अहम् । उदिति । अन्तरिक्षम् । एति । अरुहम् । इति । आह । न । एत्या । लोकान् । समारोहतीति सं – आरोहति । सुवः । यन्तः । न । अपेति । ईक्षन्ते । इति । आह । सुवर्गमिति सुवः – गम् । एव । एतया । लोकम् । एति । अग्ने । प्रेति । इहि । 30 (50)

TS 5.4.7.2

प्रथमो देवयता-मित्याहोभयेष्वेवैतया देवमनुष्येषु चक्षुर्दधाति
पञ्चिभरिध क्रामित पाङ्को यज्ञो यावानेव यज्ञस्तेन सह सुवर्गं
लोकमेति नक्तोषासेति पुरोऽनुवाक्यामन्वाह प्रत्या अग्ने
सहस्राक्षेत्याह साहस्रः प्रजापितः प्रजापतेराप्त्यै तस्मै ते विधेम
वाजाय स्वाहेत्याहान्नं वै वाजोऽन्नमेवाव – [ ] 31

TS 5.4.7.2 - Padam

पञ्चिभिरिति पञ्च – भिः । अधीति । क्रामित । पाङ्कः । यज्ञः ।

यावान् । एव । यज्ञः । तेन । सह । सुवर्गमिति सुवः – गम् ।

लोकम् । एति । नक्तोषासा । इति । पुरोनुवाक्यामिति

पुरः – अनुवाक्याम् । अन्विति । आह । प्रत्यै । अग्ने ।

सहस्राक्षेति सहस्र – अक्ष । इति । आह । साहस्रः । प्रजापतिरिति

प्रजा – पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । आप्त्यै । तस्मै । ते ।

विधेम । वाजाय । स्वाहा । इति । आह । अन्नम् । वै ।

वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । 31 (50)

TS 5.4.7.3

रुन्धे दृद्ध्नः पूर्णामौदुम्बरी स्वयमातृण्णायां जुहोत्यूर्ग्वे दृद्ध्यूर्गुदुम्बरोऽसौ स्वयमातृण्णा ऽमुष्यामेवोर्जं दधाति तस्मादमुतोऽर्वाचीमूर्जमुपं जीवामस्तिसृभिः सादयित त्रिवृद्धा अग्निर्यावानेवाग्निस्तं प्रतिष्ठां गमयित प्रेद्धो अग्ने दीदिहि पुरो न दृत्यौदुम्बरीमा दधात्येषा वै सूर्मी कर्णकावत्येतया ह स्म – [] 32

TS 5.4.7.3 - Padam

रुन्धे । दद्ध्नः । पूर्णाम् । औदुंबरीम् । स्वयमातृण्णायामिति स्वयं – आतृण्णायाम् । जुहोति । ऊर्क् । वै । दिधि । ऊर्क् । उदुंबरः । असौ । स्वयमातृण्णेति स्वयं – आतृण्णा । अमुष्याम् । एव । ऊर्जम् । दधाति । तस्मात् । अमुतः । अर्वाचीम् । ऊर्जम् । उपेति । जीवामः । तिसृभिरिति तिसृ – भिः। सादयति । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तम् । प्रतिष्ठामिति प्रति–स्थाम् । गमयति । प्रेब्ड इति प्र – इब्डः । अग्ने । दीदिहि । पुरः । नः । इति । औदुंबरीम् । एति । दधाति । एषा । वै । सूर्मी । कर्णकावतीति कर्णक – वती । एतया । ह । स्म । 32 (50) TS 5.4.7.4 वै देवा असुराणा एं शततर् हा ७ स्तृ एं हिन्ते यदेतया सिमधमादधाति । । । । । । । । वज्रमेवैतच्छतघ्नीं यजमानो भ्रातृव्याय प्रहरति स्तृत्या अच्छम्बट्कारं विधेम ते परमे जन्मन्नग्न इति वैकङ्कतीमा दंधाति भा एवाव रुन्धे

ता एं संवितुर्वरें एयस्य चित्रामिति शमीमयी एं शान्त्यां अग्निर्वाह वा । । । अग्निचितं दुहेऽग्निचिद्वाऽग्निं दुहे ता्ं – [ ] 33

TS 5.4.7.4 - Padam

वै । देवाः । असुराणाम् । शततर्.हानिति शत-तर्.हान् । तृ एहन्ति । ्रा । । । । । । । । । । । । । यत् । एतया । समिधमिति सं – इधम् । आदधातीत्या – दधाति । वज्रम् । एव । एतत् । शतध्नीमिति शत – ध्नीम् । यजमानः । भातृव्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । अच्छंबट्कारमित्यछंबट्-कारम् । विधेम । ते । परमे । जन्मन्न् । अग्ने । इति । वैकङ्कतीम् । एति । दधाति । भाः । एव । अवेति । रुन्धे । ताम् । सवितुः । वरेण्यस्य । चित्राम् । इति । रामीमयीमिति रामी – मयीम् । राान्त्यै । अग्निः । वा । ह । वै । अग्निचितमित्यग्नि – चितम् । दुहे । अग्निचिदित्यग्नि – चित् । वा । अग्निम् । दुहे । ताम् । 33 (50) TS 5.4.7.5

सवितुर्वरेण्यस्य चित्रामित्याहैष वा अग्नेर्दोहस्तमस्य कण्व

एव श्रायसोऽवेत् तेन ह स्मैन ए स दुहे यदेतया समिध-

मादधात्यग्निचिदेव तदग्निं दुहे सप्त ते अग्ने समिधः सप्तजिह्वा इत्याह सप्तैवास्य साप्तानि प्रीणाति पूर्णया जुहोति पूर्ण इव हि प्रजापतिः प्रजापते – [ ] 34 TS 5.4.7.5 - Padam सवितुः । वरेण्यस्य । चित्राम् । इति । आह । एषः । वै । अग्नेः । दोहः । तम् । अस्य । कण्वः । एव । श्रायसः । अवेत् । तेन । ह। स्म। एनम्। सः। दुहे। यत्। एतया । समिधमिति सं – इधम् । आदधातीत्या – दधाति । अग्निचिदित्यग्नि – चित् । एव । तत् । अग्निम् । दुहे । सप्त । ते । अग्ने । समिध इति सं – इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । आह । सप्त । एव । अस्य । साप्तानि । प्रीणाति । पूर्णया । जुहोति । पूर्णः । इव । हि । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । 34 (50) TS 5.4.7.6 -राप्त्यै न्यूनया जुहोति न्यूनाब्धि प्रजापतिः प्रजा असृजत प्रजाना र् सृष्ट्या अग्निर्देवेभ्यो निलायत स दिशोऽनु प्राऽविशज्जुह्नन्मनसा

दिशो द्ध्याये द्दिग्भ्य एवैनमव रुन्धे द्द्ध्ना पुरस्ताज्जुहोत्या—

ा ा ा ा

प्येनोपरिष्ठात् तेजश्चेवास्मा इन्द्रियं च समीची दधाति द्वादशकपालो

च ा ॥ ॥ ॥

वैश्वानरो भवति द्वादश मासाः सँवथ्सरः सँवथ्सरो—ऽग्निवैश्वानरः

साक्षा- [ ] 35

TS 5.4.7.6 - Padam

आप्त्यै । न्यूनयेति नि-ऊनया । जुहोति । न्यूनादिति नि – ऊनात् । हि । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजा इति प्र – जाः । । ॥ ॥ ॥ असृजत । प्रजानामिति प्र — जानाम् । सृष्ट्यै । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । सः । दिशः । अनु । प्रेति । अविशत् । जुह्नत् । मनसा । दिशः । ध्यायेत् । दिग्भ्य इति दिक् – भ्यः । एव । एनम् । अवेति । रुन्धे । दद्ध्ना । पुरस्तात् । जुहोति । आज्येन । उपरिष्टात् । तेजः । च । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । च । समीची इति । दधाति । द्वादशकपाल इति द्वादश – कपालः । वैश्वानरः । भवति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सर इति सं-वथ्सरः । सँवथ्सर इति सं-वथ्सरः । अग्निः । वैश्वानरः । साक्षादिति स – अक्षात् । 35 (50)

TS 5.4.7.7

-देव वैश्वान्समव रुन्धे यत् प्रयाजानूयाजान् कुर्याद्विकस्तिः सा
यज्ञस्य दर्विहोमं करोति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै राष्ट्रं वै वैश्वानरो

विण्मरुतो वैश्वानरण् हुत्वा मारुतान् जुहोति राष्ट्र एव विश्मनु

बद्ध्नात्युच्चै-वैश्वानरस्याऽऽ श्रावयत्युपाण्शु मारुतान् जुहोति

तस्माद्-राष्ट्रं विश्मित वदित मारुता भवन्ति मुरुतो वै देवानां विशो

देविविशेनैवास्मै मनुष्यविश () –मव रुन्धे सुप्त भवन्ति सुप्तगणा

वै मुरुतो गणश एव विश्मिव रुन्धे गुणेन गुणमनुद्भृत्य जुहोति

विशमेवास्मा अनुवर्त्मानं करोति ॥ 36

TS 5.4.7.7 - Padam

एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । यत् । प्रयाजानूयाजानिति । प्रयाज – अनूयाजान् । कुर्यात् । विकस्तिरिति वि – कस्तिः । प्रयाज – अनूयाजान् । कुर्यात् । विकस्तिरिति वि – कस्तिः । सा । यज्ञस्य । दुर्विहोममिति दुर्वि – होमम् । करोति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । राष्ट्रम् । वै । वैश्वानरः । विट् । मरुतः । वैश्वानरम् । हुत्वा । मारुतान् । जुहोति । राष्ट्रे । एव ।

विशम् । अन्विति । बद्ध्नाति । उच्चैः । वैश्वानरस्य । एति । श्रावयति । उपा ७ श्वित्युप – अ ७ शु । मारुतान् । जुहोति । तस्मात् । राष्ट्रम् । विशम् । अतीति । वदति । मारुताः । भवन्ति । मरुतः । वै । देवानाम् । विशः । देवविशेनेति देव – विशेन । एव । अस्मै । मनुष्यविशमिति मनुष्य – विशम् ( ) । अवेति । रुन्धे । सप्त । भवन्ति । सप्तगणा इति सप्त – गणाः । वै । मरुतः । गणश इति गण – र्शः । एव । विशम् । अवेति । रुन्धे । गणेन । गणम् । अनुदूत्येत्यनु – दूत्य । जुहोति । विशम् । एव । अस्मै । अनुवर्त्मानमित्यनु – वर्त्मानम् । करोति ॥ 36 (71) (अग्ने प्रेह्म – व – स्म – दुहे तां – प्रजापतेः – साक्षान् – , मनुष्यविश – मेकविण्शतिश्च (A7) TS 5.4.8.1 वसोद्धीरां जुहोति वसोर्मे धाराऽसदिति वा एषा हूयते घृतस्य वा एनमेषा धाराऽमुष्मिन् ँलोके पिन्वमानोप तिष्ठत आज्येन जुहोति तेजो वा आज्यं तेजो वसोद्धीरा तेजसैवास्मै तेजोऽव

रुन्धेऽथो कामा वै वसोद्धारा कामानेवाव रुन्धे यं कामयेत । प्राणानस्यान्नाद्यां वि [] 37

TS 5.4.8.1 - Padam

वसीः । धाराम् । जुहोति । वसीः । मे । धारा । असत् । इति । वै । एषा । हूयते । घृतस्य । वै । एनम् । एषा । धारा । अमुष्मिन्न् । लोके । पिन्वमाना । उपेति । तिष्ठते । आज्येन । जुहोति । तेजः । वै । आज्यम् । तेजः । वसोः । धारा । तेजसा । एव । अस्मै । तेजः । अवेति । रुन्धे । अथो इति । कामाः । वै । वसोः । धारा । कामयेत । पाणानिति प्र – अनान् । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । ज्ञाविति । उर्राविति । उर्राविति । उर्राविति । उर्राविति । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । विति । उर्राविति । उर

TS 5.4.8.2

चिछन्द्यामिति विग्राहं तस्य जुहुयात् प्राणानेवास्यान्नाद्यं विच्छिनति
यं कामयेत प्राणानस्यान्नाद्य सं तनुयामिति सं ततां तस्य जुहुयात्
प्राणानेवास्यान्नाद्य सं तनोति द्वादश द्वादशानि जुहोति द्वादश

TS 5.4.8.2 - Padam

। । ॥ । छिन्द्याम् । इति । विग्राहमिति वि – ग्राहम् । तस्य । जुहुयात् । प्राणानिति प्र – अनान् । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । वीति । छिनति । यम् । कामयेत । प्राणानिति प्र–अनान् । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । समिति । तनुयाम् । इति । संततामिति सं – तताम् । तस्य । जुहुयात् । प्राणानिति प्र – अनान् । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । समिति । तनोति । द्वादंश । द्वादशानि । जुहोति । द्वादेश । मासाः । संवथ्सर इति सं–वथ्सरः । सँवथ्सरेणेति सं – वथ्सरेण । एव । अस्मै । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अन्नम् । च । मे । अक्षुत् । च । मे । इति । आह । एतत् । वै । 38 (50)

प्वाव रुन्धे यथ् सर्वेषा-मर्धिमन्द्रः प्रति तस्मादिन्द्रो देवतानां भूयिष्ठभाक्तम् इन्द्रमुत्तरमाहे-न्द्रियमेवास्मि-न्रुपरिष्टाद् दधाति यज्ञायुधानि जुहोति यज्ञो – [ ] 39

TS 5.4.8.3 - Padam

अन्नस्य । रूपम् । रूपेण । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अग्निः ।

च । मे । आपः । च । मे । इति । आह । एषा । वै । अन्नस्य ।

च । मे । आपः । च । मे । इति । आह । एषा । वै । अन्नस्य ।

योनिः । सयोनीति स – योनि । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे ।

अद्र्धेन्द्राणीत्यद्र्ध – इन्द्राणि । जुहोति । देवताः । एव । अवेति ।

रुन्धे । यत् । सर्वेषाम् । अद्र्धम् । इन्द्रः । प्रतीति । तस्मात् ।

इन्द्रः । देवतानाम् । भूयिष्ठभाकम् इति भूयिष्ठभाक् – तमः । इन्द्रम् ।

उत्तरमित्युत् – तरम् । आह । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । उपरिष्ठात् ।

द्धाति । यज्ञायुधानीति यज्ञ – आयुधानि । जुहोति । यज्ञः । 39 (50)

TS 5.4.8.4 - Padam

वै । यज्ञायुधानीति यज्ञ – आयुधानि । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । अथो इति । एतत् । वै । यज्ञस्य । रूपम् । रूपेण । एव । यज्ञम् । अवेति । रुन्धे । अवभृथ इत्यव – भृथः । च । मे । स्वगाकार इति स्वगा – कारः । च । मे । इति । आह । स्वगाकृत्या इति स्वगा – कृत्यै । अग्निः । च । मे । धर्मः । च । मे । इति । आह । पत्त् । वै । ब्रह्मवर्चसस्येति ब्रह्म – वर्चसस्य । रूपम् । रूपेण । एव । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । ऋक् । च । मे । साम । च । मे । इति । आह । 40 (50)

TS 5.4.8.5 - Padam

प्तत् । वै । छन्दंसाम् । रूपम् । रूपेण । एव । छन्दार्श्सि ।

अवेति । रुन्धे । गर्भाः । च । मे । वथ्साः । च । मे । इति ।

आह् । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेण । एव । पशून् ।

अवेति । रुन्धे । कल्पान् । जुहोति । अक्लृप्तस्य । क्लृप्त्ये ।

युग्मदयुजे इति युग्मत् – अयुजे । जुहोति ।

मिथुनत्वायेति मिथुन – त्वाय । उत्तरावती इत्युत्तरा–वती । भवतः ।

अभिक्रान्त्या इत्यभि – क्रान्त्ये । एका । च । मे । तिस्रः । च । मे ।

इति । आह । देवछन्दसमिति देव — छन्दसम् । वै । ॥ —— —— — — — — — — एका । च । तिस्रः । च । 41 (50)

TS 5.4.8.6

मनुष्यछन्द्रसं चतस्रश्चाष्टौ च देवछन्द्रसं चैव मनुष्य छन्द्रसश्चाव रुन्ध आ त्रयस्त्रिण् शतो जुहोति त्रयस्त्रिण्शह देवता देवता एवाव रुन्ध आऽष्टाचत्वारिण्शतो जुहोत्यष्टाचत्वारिण्-शदक्षरा जगती जागताः पश्चो जगत्यैवास्मै पशूनव रुन्धे वाजश्च प्रस्वश्चेति द्वादशं जुहोति द्वादश मासाः सँवथ्सरः संवथ्सर एव प्रति तिष्ठति ॥ 42

TS 5.4.8.6 - Padam

मनुष्यछन्दसमिति मनुष्य – छन्दसम् । चतसः । च ।
अष्टौ । च । देवछन्दसमिति देव – छन्दसम् । च । एव ।
मनुष्यछन्दसमिति मनुष्य – छन्दसम् । च । अवेति । रुन्धे ।
ना । । । । अवेति । रुन्धे ।
एति । त्रयस्त्रिण्शत इति त्रयः – त्रिण्शतः । जुहोति ।
त्रयस्त्रिण्शति त्रयः – त्रिण्शत् । वै । देवताः । देवताः । एव ।
अवेति । रुन्धे । एति । अष्टाचत्वारिण्शत इत्यष्टा – चत्वारिण्शतः ।

जुहोति । अष्टाचत्वारिञ्ञादक्षरेत्यष्टाचत्वारिञ्ञात्–अक्षरा । जगती । । । । जागताः । पञ्चवः । जगत्या । एव । अस्मै । पञ्चन् । अवेति । रुन्धे । वाजः । च । प्रसव इति प्र-सवः । च । इति । द्वादशम् । । ॥ । जुहोति । द्वादश । मासाः । संवथ्सर इति सं – वथ्सरः । सँवथ्सर इति सं-वथ्सरे । एव । प्रतीति । तिष्ठति ॥ 42 (49) (वि – वै – यज्ञः–साम च म इत्याह – च तिस्र – श्रैकान्न . पञ्चाशच्च) (A8) TS 5.4.9.1 अग्निर्देवेभ्यो ऽपाक्रामद्-भागधेयमिच्छमानस्तं देवा अब्रुवन्नूप न आ वर्तस्व हव्यं नो वहेति सोऽब्रवीद्-वरं वृणै मह्यमेव वाजप्रसवीयं जुहवन्निति तस्मादग्नये वाजप्रसवीयं जुह्नति

अभिषेक एवास्य स चतुर्दशभिर्जुहोति सप्त ग्राम्या ओषधयः

यद्-वाजप्रसवीयं जुहोत्यग्निमेव तद्-भागधेयेन समद्र्धयत्यथो

सप्ता - [ ] 43

TS 5.4.9.1 - Padam

अग्निः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । भागधेयमिति भाग-धेयम् । इच्छमानः । तम् । देवाः । अबुवन्न् । उपेति । नः । एति । वर्तस्व । हव्यम् । नः । वह । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मह्यम् । एव । वाजप्रसवीयमितिं वाज – प्रसवीयम् । जुहवन्न् । इति । तस्मात् । अग्नये । वाजप्रसवीयमिति वाज – प्रसवीयम् । जुहति । यत् । वाजप्रसवीयमितिं वाज – प्रसवीयम् । जुहोतिं । अग्निम् । एव । तत् । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । समिति । अद्ध्यति । अथो इति । अभिषेक इत्यंभि – सेकः । एव । अस्य । सः । चतुर्दशभिरितिं चतुर्दश – भिः । जुहोति । सप्त । ग्राम्याः । ओषधयः । सप्त । 43 (50)

TS 5.4.9.2

```
तस्मादिग्निचिद्-वर्.षित न धावेदवरुद्ध हास्या-न्नमन्नमिव खलु वै
्। । । । । । वर्.षं यद्धावेदनाद्—याद्धावेदुपावर्तेता—न्नाद्यमेवाभ्यु — [ ] 44
TS 5.4.9.2 - Padam
आरण्याः । उभयीषाम् । अवरुद्ध्या इत्यवं – रुद्ध्यै ।
अन्नस्यानस्येत्यनस्य – अन्नस्य । जुहोति ।
अन्नस्यानस्येत्यनस्य – अन्नस्य । अवरुद्ध्या इत्यवं – रुद्ध्यै ।
औदुंबरेण । सुवेण । जुहोति । ऊर्क् । वै । उदुंबरः । ऊर्क् ।
॥ ॥ ।
अन्नम् । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । अन्नम् । अवेति । रुन्धे ।
अग्निः । वै । देवानाम् । अभिषिक्त इत्यभि – सिक्तः ।
अग्निचिदित्यग्नि – चित् । मनुष्याणाम् । तस्मात् ।
अग्निचिदित्यग्नि – चित् । वर्.षति । न । धावेत् ।
अवरुद्धमित्यवं – रुद्धम् । हि । अस्य । अन्नम् । अन्नम् । इव ।
खलुं । वै । वर्.षम् । यत् । धावेत् । अन्नाद्यादित्यन्न – अद्यात् ।
धावेत् । उपावर्तेतेत्युप-आवर्तेत । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् ।
एव । अभीति । 44 (50)
```

TS 5.4.9.3

-पार्वर्तते नक्तोषासेति कृष्णायै श्वेतवथ्सायै पयसा जुहोत्यह्वैवास्मै

राज्ञे प्रदापयित रात्रियाऽहरहोरात्रे एवास्मै प्रत्ते काममन्नाद्यं दुहाते

राष्ट्रभृतो जुहोति राष्ट्रमेवाव रुन्धे षड्भिर्जुहोति षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव

प्रतितिष्ठति भुवनस्य पत इति रथमुखे पञ्चाऽऽ*हुतीर्जुहोति वज्रो वै

रथो वज्रेणैव दिशो – [ ] 45

TS 5.4.9.3 - Padam

उपावर्तत इत्युप — आवर्तते । नकोषासा । इति । कृष्णायै ।

श्वेतवथ्साया इति श्वेत — वथ्सायै । पयसा । जुहोति । अहा । एव ।

अस्मै । रात्रिम् । प्रेति । दापयति । रात्रिया । अहः ।

अहोरात्रे इत्यहः — रात्रे । एव । अस्मै । प्रत्ते इति । कामम् ।

अन्नाद्यमित्यन्न — अद्यम् । दुहाते इति । राष्ट्रभृत इति राष्ट्र — भृतः ।

जुहोति । राष्ट्रम् । एव । अवेति । रुन्धे । षड्भिरिति षट् — भिः ।

जुहोति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति ।

भुवनस्य । पते । इति । रथमुख इति रथ — मुखे । पञ्च ।

। । । आहुतीरित्या – हुतीः । जुहोति । वज्रः । वै । रथः । वज्रेण । एव । । दिशः । 45 (50)

TS 5.4.9.4

-ऽभि जयत्यग्निचित्र ह वा अमुष्मिन् लोके वातोऽभि पवते वातनामानि जुहोत्यभ्येवैन-ममुष्मिन् लोके वातः पवते त्रीणि जुहोति त्रय इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो वातमव रुन्धे समुद्रोऽसि नभस्वानित्याहैतद्दै वातस्य रूपण् रूपेणैव वातमव रुन्धे ऽञ्जलिना जुहोति न ह्येतेषामन्यथा () ऽऽहुतिरवकल्पते ॥ 46

TS 5.4.9.4 - Padam

अभीति । जयति । अग्निचितमित्यग्नि – चितम् । हृ । वै ।

अमुष्मिन्न् । लोके । वातः । अभीति । पवते ।

वातनामानीति वात – नामानि । जुहोति । अभीति । एव । एनम् ।

अमुष्मिन्न् । लोके । वातः । पवते । त्रीणि । जुहोति । त्रयः । इमे ।

लोकाः । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । वातम् । अवेति । रुन्धे ।

समुद्रः । असि । नभस्वान् । इति । आह । एतत् । वै । वातस्य ।

। ॥ । रूपम् । रूपेण । एव । वातम् । अवेति । रुन्धे । अञ्जलिना । जुहोति । न । हि । एतेषाम् । अन्यथा ( ) । आहुतिरित्या – हुतिः । अवकल्पंत इत्यंव – कल्पंते ॥ 46 (52) (ओषधयः सप्ता – भि – दिशो – उन्यथा – हे च) (A9)

TS 5.4.10.1 सुवर्गाय वै लोकाय देवरथो युज्यते यत्राकूताय मनुष्यरथ एष खलु वै देवरथो यदग्निरग्निं युनज्मि शवसा घृतेनेत्याह युनक्त्येवैन ए स एनं युक्तः सुवर्गं लोकमभि वहति यथ् सर्वाभिः पञ्चभि-र्युञ्ज्याद्-युक्तोऽस्याऽग्निः प्रच्युतः स्यादप्रतिष्ठिता आहृतयः स्युरप्रतिष्ठिताः स्तोमा अप्रतिष्ठितान्युक्थानि तिसृभिः

प्रातस्सवनेऽभि मृशति त्रिवृ [ ] 47

TS 5.4.10.1 - Padam

सुवर्गायेति सुवः – गाय । वै । लोकाय । देवरथ इति देव – रथः । युज्यते । यत्राकूतायेति यत्र – आकूताय । मनुष्यरथ इति मनुष्य – रथः । एषः । खलुं । वै । देवरथ इति देव – रथः । यत् ।

अग्निः । अग्निम् । युनज्मि । श्वंसा । घृतेन । इति । आह । युनिक । एव । एनम् । सः । एनम् । युक्तः । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । अभीति । वहति । यत् । सर्वाभिः । पञ्चभिरितिं पञ्च – भिः । युञ्ज्यात् । युक्तः । अस्य । अग्निः । प्रच्युत इति प्र – च्युतः । स्यात् । अप्रतिष्ठिता इत्यप्रति – स्थिताः । आहुतय इत्या – हुतयः । स्युः । अप्रतिष्ठिता । । । । इत्यप्रति – स्थिताः । स्तोमाः । अप्रतिष्ठितानीत्यप्रति – स्थितानि । उक्थानि । तिस्भिरिति तिस् – भिः । प्रातस्सवन इति प्रातः – सवने । अभीति । मृशति । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । 47 (50) TS 5.4.10.2 -द्वा अग्निर्यावानेवा-ग्निस्तं युनिक्त यथाऽनिस युक्त आधीयत एवमेव तत् प्रत्याहुतयस्तिष्ठन्ति प्रति स्तोमाः प्रत्युक्थानि यज्ञायज्ञियस्य स्तोत्रे द्वाभ्यामभि मृशत्येतावान् वै यज्ञो यावानिग्निष्टोमो भूमा त्वा अस्यात ऊद्र्ध्वः क्रियते यावानेव यज्ञस्तमन्ततो ऽन्वारोहति द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्या एकयाऽप्रस्तुतं भवत्यथा – [] 48

TS 5.4.10.2 - Padam

वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तम् । युनक्ति । यथा । । ॥ ॥ अनसि । युक्ते । आधीयत इत्या – धीयते । एवम् । एव । तत् । प्रतीति । आहुतय इत्या – हुतयः । तिष्ठन्ति । प्रतीति । स्तोमाः । प्रतीति । उक्थानि । यज्ञायज्ञियस्य । स्तोत्रे । द्वाभ्याम् । अभीति । मृशति । एतावान् । वै । यज्ञः । यावान् । अग्निष्टोम इत्यंग्नि – स्तोमः । भूमा । तु । वै । अस्य । अतः । ऊद्रध्वः । क्रियते । यावान् । एव । यज्ञः । तम् । अन्ततः । अन्वारोहतीत्यनु – आरोहति । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । एकया । अप्रस्तुतमित्यप्र – स्तुतम् । भवति । अथ । 48 (50)

TS 5.4.10.3

-भि मृशत्युपैनमुत्तरो यज्ञो नमत्यथो संतत्यै प्र वा एषोऽस्मान्
-भि मृशत्युपैनमुत्तरो यज्ञो नमत्यथो संतत्यै प्र वा एषोऽस्मान्
- । । ।
- लोकाच्च्यवते योऽग्निं चिनुते न वा एतस्यानिष्टक आहुतिख कल्पते
- । ।
- यां वा एषोऽनिष्टक आहुतिं जुहोति स्रवति वै सा ता स्रवन्तीं

्यज्ञोऽनु परा भवति यज्ञं यजमानो यत् पुनश्चितिं चिनुत आहुतीनां । । । प्रतिष्ठित्यै प्रत्याहुतयस्तिष्ठन्ति – [] 49

TS 5.4.10.3 - Padam

अभीति । मृशति । उपेति । एनम् । उत्तर इत्युत् – तरः । यज्ञः । नमित । अथो इति । संतत्या इति सं – तत्यै । प्रेति । वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः । अग्निम् । चिनुते । न । वै । एतस्य । अनिष्टके । आहुतिरित्या – हुतिः । अवेति । कल्पते । याम् । वै । एषः । अनिष्टके । आहुतिरित्या – हुतिः । अवेति । कल्पते । याम् । वै । एषः । अनिष्टके । आहुतिमित्या – हुतिम् । जुहोति । स्विति । वै । सा । ताम् । स्रवन्तीम् । यज्ञः । अनु । परेति । भवति । यज्ञम् । यज्ञमानः । यत् । पुनिश्चतिमिति पुनः – चितिम् । चिनुते । आहुतीनामित्या – हुतीनाम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । प्रतिति । आहुतय इत्या – हुतयः । तिष्ठन्ति । 49 (50)

TS 5.4.10.4

जागतेन छन्दोभिरेवैनं चिनुते नपात्को वैनामैषोऽग्निर्यत् पुनश्चितिर्य एवं विद्वान् पुनश्चितिं चिनुत आ तृतीयात् पुरुषादन्नमित्त् यथा वै पुनराधेय एवं पुनश्चितिर्योऽग्न्याधेयेन न–[] 50 TS 5.4.10.4 - Padam

न । यज्ञः । पराभवतीति परा – भवति । न । यजमानः । अष्टौ । उपेति । दधाति । अष्टाक्षरेत्यष्टा – अक्षरा । गायत्री । गायत्रेण । एव । एनम् । छन्दसा । चिनुते । यत् । एकादश । त्रैष्टुभेन । यत् । द्वादश । जागतेन । छन्दोभिरिति छन्दः – भिः । एव । एनम् । चिनुते । नपात्कः । वै । नाम । एषः । अग्निः । यत् । पुनश्चितिरितिं पुनः - चितिः । यः । एवम् । विद्वान् । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । चिनुते । एति । तृतीयात् । पुरुषात् । अन्नम् । अति । यथा । वै । पुनराधेय इति पुनः – आधेयः । एवम् । पुनश्चितिरिति पुनः – चितिः । यः । अग्न्याधेयेनेत्यग्नि–आधेयेन । न । 50 (50)

TS 5.4.10.5

ध्नीति स पुनराधेयमा धत्ते योऽग्निं चित्वा नद्ध्नीति स पुनिश्चितिं चिनुते यत् पुनिश्चितिं चिनुत ऋद्ध्या अथो खल्वाहुर्न चेतव्येति रुद्रो वा एष यदग्निर्यथा व्याघ्रण् सुप्तं बोधयित तादृगेव तदथो खल्वाहुश्चेतव्येति यथा वसीयाण्सं भागधेयेन बोधयित तादृगेव तन्मनुरग्निमचिनुत () तेन नाऽऽ*द्ध्नींथ्स एतां पुनिश्चितिमपञ्चत् तामचिनुत तया वै स आद्ध्नींद्यत् पुनिश्चितिं चिनुत ऋद्ध्यै ॥ 51

TS 5.4.10.5 - Padam

ऋध्नोति । सः । पुनराधेयमिति पुनः – आधेयम् । एति । धते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । ऋद्ध्नोति । सः । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । चिनुते । यत् । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । चिनुते । अथो इति । खलु । आहुः । । । चत्र्व्या । इति । रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । यथा । च्याघ्रम् । सुप्तम् । बोधयति । तादृक् । एव । तत् । अथो इति ।

ा । । । । । वसीया एसम् । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । बोधयति । तादृक् । एव । तत् । मनुः । अग्निम् । अचिनुत ()। तेन । न । आद्ध्नीत् । सः । एताम् । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । अपञ्यत् । ताम् । अचिनुत । तया । वै । सः । आद्ध्नीत् । यत् । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । चिनुते । ऋद्ध्यै ॥ 51 (67) (त्रिवृ–दथ–तिष्ठ–न्त्यग्न्याधेयेन ना–चिनुत–सप्तदश– च) (A10) TS 5.4.11.1 —— । छन्दश्चितं चिन्वीत पशुकामः पशवो वै छन्दा ्सि पशुमानेव भवति रथेनचितं चिन्वीत सुवर्गकामः रथेनो वै वयसां पतिष्ठः रथेन एव

TS 5.4.11.1 - Padam

एन्दश्चितमिति छन्दः – चितम् । चिन्वीत । पशुकाम इति पशु – कामः । पशवः । वै । छन्दा ्सि । पशुमानिति पशु–मान् । एव । भवति । इयेनचितमिति इयेन – चितम् । चिन्वीत । सुवर्गकाम इति सुवर्ग – कामः । ३येनः । वै । वयसाम् । पतिष्ठः । इयेनः । एव । भूत्वा । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । पति । कङ्कचितमिति कङ्क – चितम् । चिन्वीत । यः । कामयेत । शीर्.षण्वानिति शीर्.षण्ण् – वान् । अमुष्मिन्न् । लोके । स्याम् । इति । शीर्.षण्वानिति शीर्.षण्ण् – वान् । एव । अमुष्मिन्न् । लोके । भवति । अलजचितमित्यलज – चितम् । चिन्वीत । चतुस्सीतमिति चतुः – सीतम् । प्रतिष्ठाकाम इति प्रतिष्ठा-कामः । चतसः । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । प्रउगचितमिति प्रउग – चितम् । चिन्वीत । भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्य – वान् । प्रेति । 52 (50)

TS 5.4.11.2

-व भ्रातृं व्यान् नुदत उभ्यतः प्रउगं चिन्वीतयः कामयेत प्रजातान् भ्रातृं व्यान् नुदते प्रति जनिष्यमाणानिति प्रैव जातान् भ्रातृं व्यान् नुदते प्रति जनिष्यमाणान् रथचक्रचितं चिन्वीत भ्रातृं व्यवान् वज्रो वै रथो वज्रमेव भ्रातृं व्योक्येभ्यः प्रहरित द्रोणचितं चिन्वीतान्नकामो द्रोणे वा अन्नं भ्रियते सयोन्येवान्नमव रुन्थे समूह्यं चिन्वीत प्रशुकामः प्रशुमानेव भवति – [ ] 53

TS 5.4.11.2 - Padam

एव । भ्रातृत्यान् । नुदते । उभयतः प्रउगमित्युभयतः – प्रउगम् ।
चिन्वीत । यः । कामयेत । प्रेति । जातान् । भ्रातृत्यान् । नुदेय ।
प्रतीति । जनिष्यमाणान् । इति । प्रेति । एव । जातान् । भ्रातृत्यान् ।
नुदते । प्रतीति । जनिष्यमाणान् । रथचक्रचितमिति
।
रथचक्र – चितम् । चिन्वीत । भ्रातृत्यवानिति भ्रातृत्य – वान् ।
वज्रः । वै । रथः । वज्रम् । एव । भ्रातृत्येभ्यः । प्रेति । हरति ।
दोणचितमिति द्रोण – चितम् । चिन्वीत । अन्नकाम् इत्यन्न–कामः ।

पशु – कामः । पशुमानिति पशु –मान् । एव । भवति । 53 (50)

<u>पठ 5.4.11.3</u>

परिचाय्यं चिन्वीत ग्रामकामो ग्राम्येव भवति इमशानचितं चिन्वीत यः कामयेत पितृलोक ऋद्ध्नुयामिति पितृलोक एवद्ध्नोति विश्वामित्रजमदग्नी वसिष्ठेनाऽस्पर्छेता ्स एता जमदग्निर्विह्व्या अपश्यत् ता उपाधत्त ताभिर्वे स वसिष्ठस्येन्द्रियं वीर्यमवृङ्क यद्-विह्व्या उपद्धातीन्द्रियमेव ताभिर्वीयं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्के होतुद्धिष्णिय उप दधाति यजमानायतनं वै – [ ] 54

TS 5.4.11.3 - Padam

परिचाय्यमिति परि – चाय्यम् । चिन्वीत । ग्रामकाम् इति

ग्राम – कामः । ग्रामी । एव । भवति । रुमशानचितमिति

गरमशान – चितम् । चिन्वीत । यः । कामयेत । पितृलोक इति

पितृ – लोके । ऋद्धनुयाम् । इति । पितृलोक इति पितृ – लोके ।

एव । ऋद्ध्नोति । विश्वामित्रजमदग्नी इति विश्वामित्र – जमदग्नी । वसिष्ठेन । अस्पद्धेताम् । सः । एताः । जमदग्निः । विहव्या इति वि – हव्याः । अपञ्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ताभिः । वै । सः । वसिष्ठस्य । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवृङ्क । यत् । विहव्या इति । । । । । । । व । ताभिः । व – हव्याः । उपद्धातीत्युप – द्धाति । इन्द्रियम् । एव । ताभिः । दधाति । यजमानायतनमिति यजमान – आयतनम् । वै । 54 (50) TS 5.4.11.4 होता स्व एवास्मा आयतन इन्द्रियं वीर्यमव रुन्धे द्वादशोप दधाति द्वादशाक्षरा जगती जागताः पशवो जगत्यैवास्मै पशूनव रुन्धे ा । । । । । । । । ऽष्टावष्टावन्येषु धिष्णियेषूप दधात्यष्टाशाफाः पशवः पशूनेवाव रुन्धे षण्मार्जालीये षड् वा ऋतव ऋतवः खलु वै देवाः पितर ऋतूनेव देवान् पितृन् प्रीणाति ॥ 55

TS 5.4.11.4 - Padam

॥ । होता । स्वे । एव । अस्मै । आयतन इत्या – यतने । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवेति । रुन्धे । द्वादश । उपेति । दधाति । द्वादशाक्षरेति । । । । द्वादश – अक्षरा । जगती । जागताः । पशवः । जगत्या । एव । । । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । अष्टावष्टावित्यष्टौ – अष्टौ । अन्येषु । धिष्णियेषु । उपेति । दधाति । अष्टाराफा इत्यष्टा – राफाः । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । षट् । मार्जालीये । षट् । वै। ऋतवः। ऋतवः। खलुं। वै। देवाः। पितरः। ऋतून्। एव। देवान् । पितृन् । प्रीणाति ॥ 55 (48) (प्र – भवति – यजमानायतनं ^{*}वा – अष्टाचत्वारि ्शच्च) (A11) TS 5.4.12.1 पवस्व वाजसातय इत्यनुष्टुक् प्रतिपद्भवति तिसीऽनुष्ट्रभश्चतस्रो गायत्रियो यत् तिस्रोऽनुष्टुभ-स्तस्मा-दश्वस्त्रिभिस्तिष्टं स्तिष्ठति यच्चतस्रो गायत्रियस्तस्माथ् सर्वा 🛩 श्रुतुरः पदः प्रतिदधत् पलायते परमा वा एषा छन्दंसां यदनुष्टुक् परमश्चतुष्टोमः स्तोमानां

परमस्त्रिग्त्रो यज्ञानां परमोऽश्वः पशूनां परमेणैवैनं परमतां गमयत्येकवि ्शमहर्भवति – [] 56

TS 5.4.12.1 - Padam

पवस्व । वाजसातय इति वाज – सातये । इति । अनुष्टुगित्यनु – स्तुक् । प्रतिपदितिं प्रति – पत् । भवति । तिस्रः । । । । । । अनुष्टुभ इत्यनु – स्तुभः । चतस्रः । गायत्रियः । यत् । तिस्रः । । । ॥ । । । अनुष्टुभ इत्यनु – स्तुभः । तस्मात् । अश्वः । त्रिभिरिति त्रि–भिः । तिष्ठन् । तिष्ठति । यत् । चतस्रः । गायत्रियः । तस्मात् । सर्वान् । चतुरः । पदः । प्रतिदधदितिं प्रति – दधत् । पलायते । परमा । वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अनुष्टुगित्यनु – स्तुक् । परमः । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः । स्तोमानाम् । परमः । त्रिरात्र इति त्रि-रात्रः । यज्ञानाम् । परमः । अश्वः । पशूनाम् । परमेण । एव । एनम् । परमताम् । गमयति । एकवि एशमित्येक – वि एशम् । अहः । भवति । 56 (50)

एते पशव आ लभ्यन्त उतेवं ग्राम्या उतेवं ऽऽ*रण्या यच्छक्वरयः

पृष्ठं भवन्त्यश्वस्य सर्वत्वाय पार्थुर्गं ब्रह्मसामं भवति रिमना

वा अश्वों – [ ] 57

TS 5.4.12.2 - Padam

यस्मिन्न् । अश्वः । आलभ्यत् इत्या – लभ्यते । द्वादश । मासाः । पञ्च । ऋतवः । त्रयः । इमे । लोकाः । असौ । आदित्यः । एकवि एश इत्येक – वि एशः । एषः । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः । प्राजापत्य इति प्राजा – पत्यः । अश्वः । तम् । एव । साक्षादिति स – अक्षात् । ऋद्ध्नोति । शक्वरयः । पृष्ठम् । भवन्ति । अन्यदन्यदित्यन्यत् – अन्यत् । छन्दः । अन्येऽन्य इत्यन्ये – अन्ये । वै । एते । प्शवः । एति । लभ्यन्ते । अन्येऽन्य इत्यन्ये – अन्ये । वै । एते । प्शवः । एति । लभ्यन्ते ।

उत । इव । ग्राम्याः । उत । इव । आरण्याः । यत् । शक्वंरयः । पृष्ठम् । भवन्ति । अश्वस्य । सर्वत्वायेति सर्व – त्वाय । पार्थुरश्ममिति पार्थु – रश्मम् । ब्रह्मसाममिति ब्रह्म – सामम् । भवति । रश्मिना । वै । अश्वः । 57 (50)

TS 5.4.12.3

यत ईश्वरो वा अश्वोऽयतोऽप्रतिष्ठितः पर्रा परावतं गन्तोर्यत्

पार्थुर्ग ब्रह्मसामं भवत्यश्वस्य यत्यै धृत्यै संकृत्यच्छावाकसामं
भवत्युथ्सन्नयूज्ञो वा एष यदश्वमेधः कस्तद्वेदेत्याहुर्यदि सर्वो वा
क्रियते न वा सर्व इति यथ् संकृत्यच्छावाकसामं भवत्यश्वस्य
सर्वत्वाय पर्याप्त्या अनन्तरायाय सर्वस्तोमोऽतिरात्र उत्तममहर्भवति

() सर्वस्याऽऽ*प्त्यै सर्वस्य जित्यै सर्वमेव तेनाऽऽ*प्नोति

सर्वं जयति ॥ 58

TS 5.4.12.3 - Padam

यतः । ईश्वरः । वै । अश्वः । अयतः । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति–स्थितः ।
— ॥ ॥ ॥

पराम् । परावतमिति परा – वतम् । गन्तोः । यत् ।

पार्थुरञ्ममिति पार्थु - रञ्मम् । ब्रह्मसाममिति ब्रह्म - सामम् । भवति । अश्वस्य । यत्यै । धृत्यै । संकृतीति सं – कृति । अच्छावाकसाममित्यच्छावाक – सामम् । भवति । उथ्सन्नयज्ञ इत्युथ्सन्न – यज्ञः । वै । एषः । यत् । अश्वमेध इत्यश्च – मेधः । कः । तत् । वेद । इति । आहुः । यदि । सर्वः । वा । क्रियते । न । वा । सर्वः । इति । यत् । संकृतीति सं – कृति । अच्छावाकसाममित्यच्छावाक – सामम् । भवति । अश्वस्य । । । । । सर्वत्वायेति सर्व – त्वाय । पर्याप्त्या इति परि – आप्त्यै । । । । अनन्तरायायेत्यनन्तः – आयाय । सर्वस्तोम इति सर्व – स्तोमः । । । अतिरात्र इत्यति – रात्रः । उत्तममित्युत् – तमम् । अहः । भवति ()। सर्वस्य । आप्त्यै । सर्वस्य । जित्यै । सर्वम् । एव । तेन । आप्नोति । सर्वम् । जयति ॥ **58 (60)** (अहर्भवति – वा अश्वो – ऽहर्भवति – दश च) (A12)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams:(देवासुरास्तेन – र्तृव्या – रुद्रो – उरुम – तृषदे व – डुदेनं –

प्राचीमिति – वसोधीरा – मिनर्देवेभ्यः – सुवर्गाय यत्राकृताय –

छन्दश्चितं – पवस्व – द्वादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :
(देवासुरा – अजायां – वै ग्रुमुष्टिः – प्रथमो देवयतामे – तहै

।

छन्दसा – मृध्नो – त्यष्टौ पञ्चाशत्)

First and Last Padam of Fourth Prasnam of 5th Kandam (देवासुराः – सर्व जयति)

> ॥ हरिः ओं ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 5, Prasanam 4 (TS 5.4)

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	4	191
Anuvakam 2	4	189
Anuvakam 3	5	230
Anuvakam 4	5	249
Anuvakam 5	5	240
Anuvakam 6	6	310
Anuvakam 7	7	371
Anuvakam 8	6	299
Anuvakam 9	4	202
Anuvakam 10	5	267
Anuvakam 11	4	198
Anuvakam 12	3	160
Total →	58	2906

Notes:

- 1. Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- 2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in